

Armoede en coronabeleid in Vlaanderen

Commissie ad hoc voor de Evaluatie en Verdere Uitvoering van het
Vlaamse Coronabeleid

Prof. dr. Wim Van Lancker

Centrum voor Sociologisch Onderzoek

@wvlancker

9 oktober 2020, Brussel

Wat is armoede?

- De kern van het armoedeprobleem is geldgebrek
 - Uitsluiting van het gangbare levenspatroon
 - Financiële stress
 - Psychologische effecten
 - Negatieve uitkomsten op vlak van gezondheid, werk, scholing, welbevinden
- ➔ Grote gevolgen voor kinderen die opgroeien in armoede

Armoede is relatief, en dat is goed

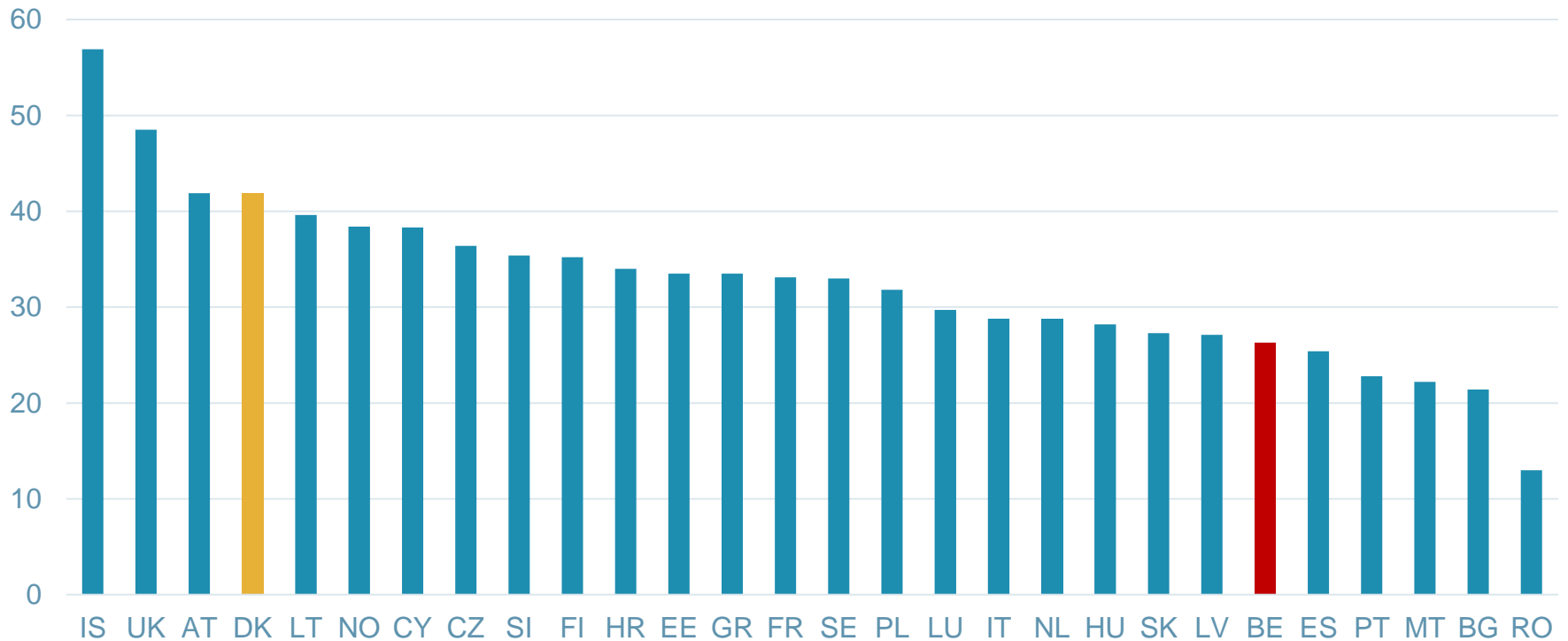
- Armoedemeting: kijken naar het *te besteden* gezinsinkomen
- Bepalen van een armoedegrens
 - 60% van het equivalente, mediane gezinsinkomen in een land
 - Jaarlijkse meting via de EU-SILC survey
- Armoedegrens in België in 2018:
 - €1.187 / maand voor een alleenstaande
 - €1.899 / maand voor een alleenstaande moeder met twee kinderen
 - €2.493 / maand voor koppel met twee kinderen
- Dat betekent **€42** per dag om rond te komen na aftrek van (gemiddelde) huur van €637 in Vlaanderen.

Armoede is relatief, en dat is goed

- Armoedegrens is in veel gevallen lager dan referentiebudgetten
 - Behalve voor mensen die sociale woning betrekken
- Wetenschappelijk onderzoek kijkt ook naar andere maatstaven
 - Verankerde armoedegrenzen, persistente armoede, ...
- Armoede in België en Vlaanderen is zeer hardnekkig
 - 16,4% in België
 - 11% in Vlaanderen

Armoede is hardnekkig...bij ons

Exit rate out of poverty, children, 2008-2012

Armoede nam *pre-Corona* toe bij:

- Kinderen (0-18j, 10% → 12%)
- Alleenstaande ouders (24% → 28%)
- Werklozen (22% → 38%)
- Niet-actieven (19% → 23%)
- Huurders (21% → 25%)
- Geboren buiten de EU (30% → 36%)

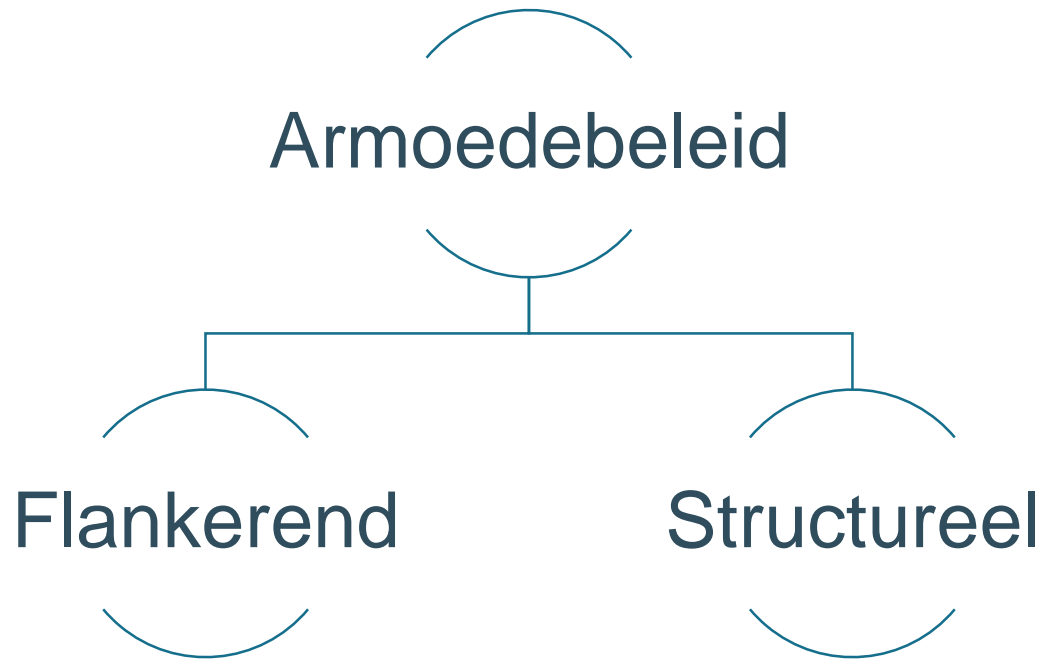
* Vlaanderen, 2006 - 2018

Impact van corona op armoede

- Onzeker, inschattingen via onderzoek van Covivat consortium (www.covivat.be), resultaten begin november
- Inschatting van de Europese Commissie voor België:
 - Armoede stijgt met 3 p.p. zonder maatregelen, met 1 p.p. met maatregelen
- Evidentie voor toename kwetsbaarheden
 - Voedselbanken
 - Materiële en immateriële hulp bij OCMW's
 - Nieuwe profielen kloppen aan bij OCMW's
 - Begin impact stijgende werkloosheid
- De impact moet zich nog laten voelen?

Impact van corona op armoede

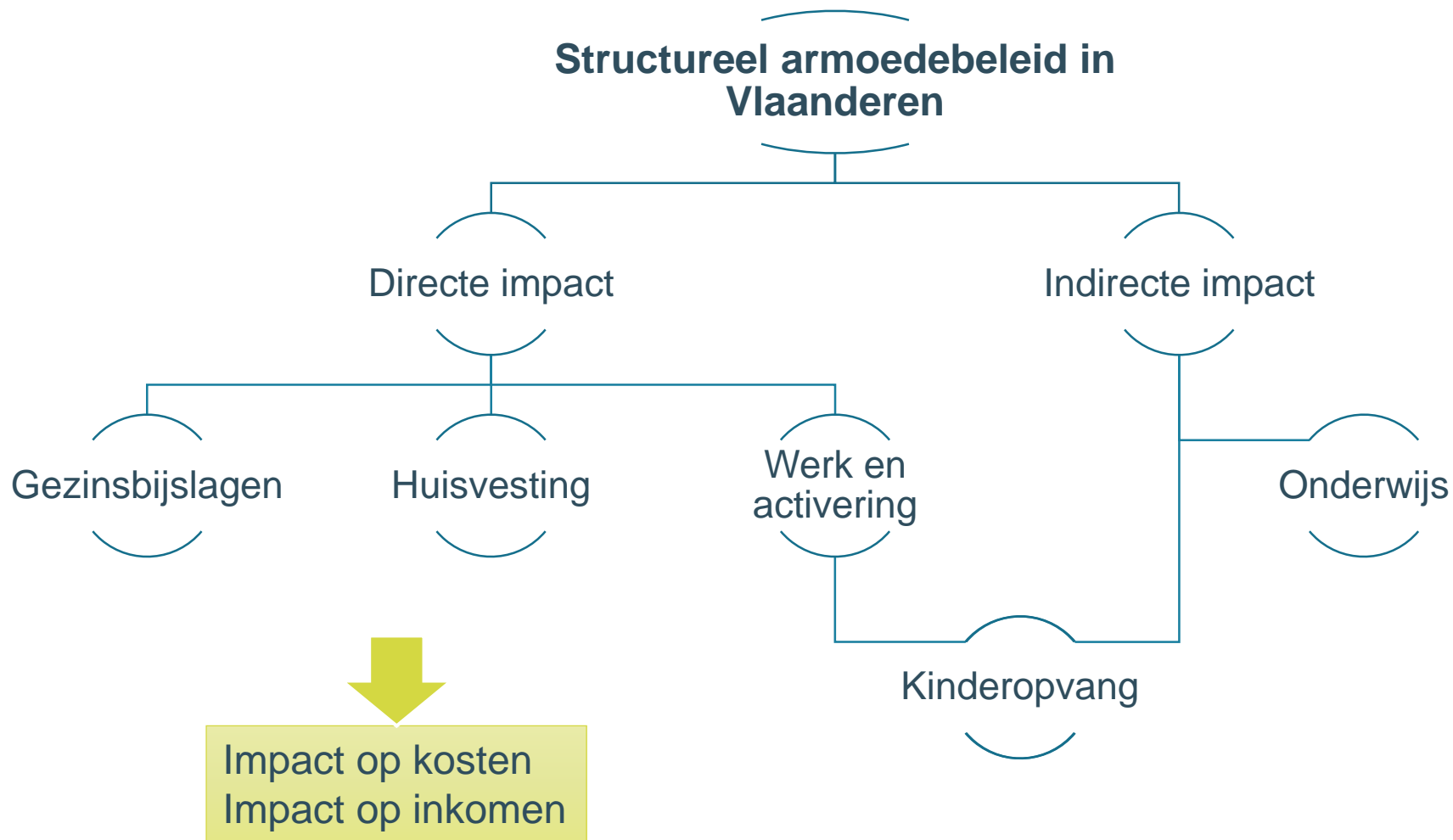
- Inkomstenverlies sterker bij de laagste inkomensgroepen
- In meest getroffen sectoren oververtegenwoordiging van werknemers en zelfstandigen met kwetsbare profielen
 - Alleenstaande ouders
 - Atypische contracten
 - Jongeren
 - Huurders
- Deze profielen hebben minder financiële reserve om periodes van inkomensverlies te bufferen
- Effectiviteit van het vangnet voor deze werkenden?
- Impact op kinderen en jongeren van de schoolsluiting

- Gevolgen van het leven **in** armoede
- Directe noden aanpakken op korte termijn
- Lokaal en wijkgericht werken

- **Verminderen** van de armoede
- Verhogen van de inkomens
- Korte en lange termijn
- Beleidsinstrumenten op centrale bestuursniveaus

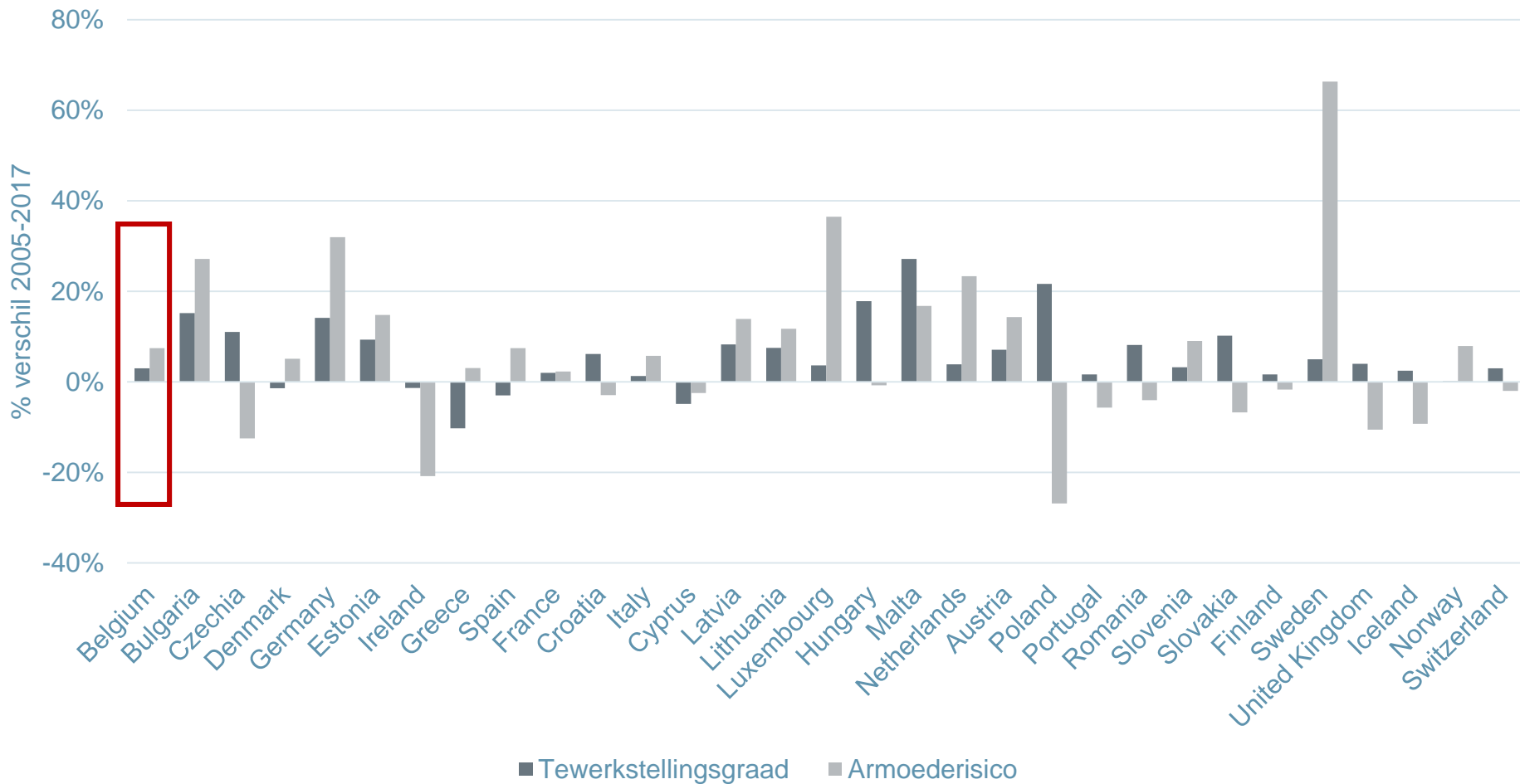
Structureel armoedebeleid in Vlaanderen

Coronamaatregelen

- Flankerend beleid op korte termijn
 - Financiële ondersteuning voor lokale besturen, eerstelijnsorganisaties, middenveld
- Structureel beleid kan de inkomens verhogen en zorgen voor stabiliteit op korte termijn
 - Activering, sociale economie en heroriëntering
 - Groeipakket
 - Huursubsidies
 - (Kinderopvang)

Meer tewerkstelling != minder armoede

Vlaamse coronamaatregelen

- **Coronatoeslag:** veel minder aanmeldingen dan gehoopt en begroot
- Oorzaak van non-take up:
 - Informatie
 - Aanvraagprocedure
 - Bewijslast bij aanvrager
- **Energiepremie:** op basis van minstens 1 dag tijdelijke werkloosheid
 - Efficiëntie van de uitgaven?
 - Enten op federale maatregel = versterken van mismatch inkomenssteun
- **Wonen:** uitstel betaling sociale huur en hypotheek
 - Geen steun voor de meest kwetsbare groep: private huurders

Vlaamse coronamaatregelen

- Steun voor flankerende maatregelen op Vlaams en federaal niveau
- Maar: quid administratieve lasten, quid oormerken van de steun, quid besteding en noden op lokaal niveau
- Nu werk maken van doelmatige en meer gerichte coronamaatregelen
 - Op basis van goed-werkend Vlaams beleid
 - Op basis van nood van kwetsbare gezinnen

Naar een vermindering van de armoede in Vlaanderen post-corona

- Versterken van het structureel beleid op korte termijn
 - Private huurders ondersteunen: mogelijkheden via wachtlijsten sociale huur en huurpremie
 - Activering en opleiding: goed richten op de mensen die veraf staan van de arbeidsmarkt + rol van sociale economie
 - Nadenken over doelmatigheid van de uitgaven: cf. studie HIVA en experten rapport Maatschappelijke relance over Vlaamse lastenverlagingen
 - Sociale toeslagen binnen groeipakket gebruiken om inkomenssteun te verlenen aan kwetsbare gezinnen
- Zal ook lange termijn impact hebben, en andere beleidsdoelstellingen mogelijk maken

Vragen?

www.wimvanlancker.be
wim.vanlancker@kuleuven.be